

SCIENCE AND
EDUCATION
A NEW
DIMENSION
PEDAGOGY
AND
PSYCHOLOGY

p-ISSN 2308-5258

e-ISSN 2308-1996

Issue 10. October 2013

SCIENCE AND EDUCATION A NEW DIMENSION

Pedagogy and Psychology

www.seanewdim.com

Editorial board
Editor-in-chief: Dr. Xénia Vámos – Hungary

Honorary Senior Editor:
Jenő Barkáts, CSc   **Nina Tarasenkova, Dr. habil.**

Edvard Ayvazyan, Doctor of Science in Pedagogy, National Institute of Education, Armenia

Ireneusz Pyrzyk, Doctor of Science in Pedagogy, Dean of Faculty of Pedagogical Sciences, University of Humanities and Economics in Wloclawek, Poland

Irina Malova, Doctor of Science in Pedagogy, Head of Department of methodology of teaching mathematics and information technology, Bryansk State University named after Academician IG Petrovskii, Russia

Irina S. Shevchenko, Doctor of Science in Philology, Department of ESP and Translation, V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

Kosta Garow, PhD in Pedagogy, associated professor, Plovdiv University „Paisii Hilendarski”, Bulgaria

László Kótis, PhD in Physics, Research Centre for Natural Sciences, Hungary, Budapest

Marian Wloshinski, Doctor of Science in Pedagogy, Faculty of Pedagogical Sciences, University of Humanities and Economics in Wloclawek, Poland

Melinda Nagy, PhD in Biology, associated professor, Vice-Rector, J. Selye University in Komarno, Slovakia

Anatolij Morozov, Doctor of Science in History, Bohdan Khmelnytsky National University in Cherkasy, Ukraine

Nikolai N. Boldyrev, Doctor of Science in Philology, Professor and Vice-Rector in Science, G.R. Derzhavin State University in Tambov, Russia

Oleg Melnikov, Doctor of Science in Pedagogy, Belarusian State University, Belarus

Riskeldy Turgunbayev, CSc in Physics and Mathematics, associated professor, head of the Department of Mathematical Analysis, Dean of the Faculty of Physics and Mathematics of the Tashkent State pedagogical University, Uzbekistan

Roza Uteeva, Doctor of Science in Pedagogy, Head of the Department of Algebra and Geometry, Togliatti State University, Russia

Seda K. Gasparyan, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology, Professor and Chair, Yerevan State University, Armenia

Svitlana A. Zhabotynska, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology of Bohdan Khmelnytsky National University in Cherkasy, Ukraine

Tatyana Prokhorova, Doctor of Science in Pedagogy, Professor of Psychology, Department chair of pedagogics and subject technologies, Astrakhan state university, Russia

Valentina Orlova, CSc in Economics, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ukraine

Vasil Milloushev, Doctor of Science in Pedagogy, professor of Department of Mathematics and Informatics, Plovdiv University „Paisii Hilendarski”, Plovdiv, Bulgaria

Veselin Kostov Vasilev, Doctor of Psychology, Professor and Head of the department of Psychology Plovdiv University „Paisii Hilendarski”, Bulgaria

Vladimir I. Karasik, Doctor of Science in Philology, Department of English Philology, Professor and Chair, Volgograd State Pedagogical University, Russia

Volodimir Lizogub, Doctor of Science in Biology, Head of the department of anatomy and physiology of humans and animals, Bohdan Khmelnytsky National University in Cherkasy, Ukraine

Zinaida A. Kharitonchik, Doctor of Science in Philology, Department of General Linguistics, Minsk State Linguistic University, Belarus

Zoltán Poór, CSc in Language Pedagogy, Head of Institute of Pedagogy, Apáczai Csere János Faculty of the University of West Hungary

Managing editor:
Barkáts N.

© EDITOR AND AUTHORS OF INDIVIDUAL ARTICLES
The journal is published by the support of
Society for Cultural and Scientific Progress in Central and Eastern Europe

Statement:

By submitting a manuscript to this journal, each author explicitly confirms that the manuscript meets the highest ethical standards for authors and coauthors. Each author acknowledges that fabrication of data is an egregious departure from the expected norms of scientific conduct, as is the selective reporting of data with the intent to mislead or deceive, as well as the theft of data or research results from others. By acknowledging these facts each author takes personal responsibility for the accuracy, credibility and authenticity of research results described in their manuscripts. All the articles are published in author's edition.

The journal is listed and indexed in:

DIRECTORY OF RESEARCH JOURNAL INDEXING

ULRICHS WEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY

UNION OF INTERNATIONAL ASSOCIATIONS YEARBOOK

SCRIBD

ACADEMIA.EDU

GOOGLE SCHOLAR

Матяш О.І.¹

Викладач як складова особистісного компонента методичної системи формування методичної компетентності майбутніх учителів математики

¹ Матяш Ольга Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Received October 10, 2013; Revised October 21, 2013; Accepted October 28, 2013

Анотація. У статті обґрунтовано місце і роль професійної компетентності викладача університету в методичній системі формування фахової компетентності майбутніх учителів математики; розглянуто різні стилі методичної діяльності викладача у процесі методичної підготовки майбутнього вчителя.

Ключові слова: професійна компетентність, особистість викладача, майбутній вчитель, професійно-творчі якості, стиль методичної діяльності.

Вступ. Зміни в технологіях навчання, що відбуваються в освіті, роблять актуальною проблему вдосконалення професійної підготовки вчителя математики, проблему формування та розвитку його професійної компетентності. Одне із пленарних засідань XII Конгресу з міжнародної освіти в Сеулі (7-15 липня 2012 року, Корея) повністю було присвячене проблемам підготовки вчителя математики: дослідження освіти і розвитку майбутніх учителів математики. В одній із пленарних доповідей (Ів. Шевамлар, Франція) обґрунтовувалась необхідність зміни старої парадигми «Відвідування пам'ятників» у математичній та педагогічній освіті на нову парадигму «Питання до оточуючого світу». В умовах перманентних змін змісту, цілей навчання, підручників математики вчителів не достатньо слідувати єдиним методичним рекомендаціям, повторювати засвоєні в університеті основи методики викладання окремих тем. Від учителя математики нині вимагається швидке реагування на впровадження освітніх інновацій, авторське конструювання уроку відповідно до сучасних цілей навчання, дидактичної ситуації і змісту навчання, відповідно до пізнавальних можливостей учнів конкретного класу, відповідно до навчально-методичного комплексу, який відповідає індивідуальному педагогічному стилю вчителя. Переконані, що впливати на формування професійно-творчих якостей у майбутніх учителів математики може лише той викладач педагогічного університету, якого такі якості притаманні.

Короткий огляд публікацій з теми. Аналіз психолого-педагогічних досліджень виявив, що професійним якостям особистості викладача у процесі професійної підготовки фахівця присвячена значна кількість публікацій. Вимоги до особистості викладача ВНЗ у структурі його професійної компетентності розглядали І. Зязюн, Н. Волкова, О. Котенко, А. Кузьмінський та ін. Аналіз шляхів впливу викладача на розвиток особистості студента здійснено у наукових працях Л. Спіріна, С. Вітвицької, О. Бондаревської, А. Капської, В. Гриньової. Проблема ефективності педагогічного спілкування у фаховій підготовці вчителя досліджували В. Кан-Калик, С. Кондратьєва, А. Леонтьєв, Я. Коломінський, І. Зимня, Н. Кузьміна, А. Реан. Професіоналізм викладачів з точки зору стилів педагогічної діяльності досліджували Б. Ананьєв, С. Іванова, В. Кан-Калик, К. Левін, А. Маркова, Л. Столяров, Т. Тален. Дослідження впливу методичної діяльності викладача університету на розвиток

методичної компетентності майбутнього вчителя математики знаходиться на стадії актуальних проблем.

Метою даної статті є визначення місця і ролі професійної компетентності викладача університету в методичній системі формування фахової компетентності майбутніх учителів математики та виокремлення прикметних ознак високого рівня професійної компетентності викладача університету.

Матеріали і методи. Основним завданням вищої професійної освіти нині є не стільки надання студентам максимуму професійних знань та умінь, скільки створення необхідних умов для формування їх професійної компетентності, професійно-творчого мислення. Творча діяльність викладача, його фахова компетентність і прагнення оптимізації праці, на нашу думку, є важливими складовими особистісного компонента методичної системи формування методичної компетентності майбутніх учителів математики, чинниками мотивації майбутнього вчителя до розвитку професійно-творчих якостей. Якщо конкретніше розглянути особистість викладача педагогічного університету, який впливає на формування методичної компетентності майбутніх учителів математики, то, переконані, що студент має спостерігати його високий методичний рівень, глибокі знання і захопленість математикою, високий інтелектуальний рівень, творчий підхід до організації діяльності студентів, широку обізнаність і переконаність у різноманітності способів і прийомів формування математичної компетентності учнів та методичної компетентності студентів.

У нових умовах компетентнісного підходу викладач має змінити свої функції із трансляції знань на активізацію самостійної навчальної діяльності студентів, з врахуванням їх індивідуальних здібностей, шляхом переосмислення мети, завдань, прийомів і засобів фахової підготовки і особистісного розвитку майбутнього вчителя. Викладач має водночас мотивувати, супроводжувати, підтримувати та контролювати навчальну діяльність студентів, розвивати потребу студентів у самостійності та стимулювати її розвиток.

За допомогою анкетування ми намагались зрозуміти, якими хочуть бачити майбутні вчителі математики сучасних викладачів педагогічних університетів, які забезпечують викладання фахових дисциплін. На думку студентів, викладач має бездоганно знати предмет та доступно його викладати, бути вимогливим і, водночас, з розумінням ставитися до навчальних проблем студентів. Студенти наголошують на тому, що

зацікавити їх може викладач, якому притаманні такі риси, як справедливість, чесність, ширість, доброта, самовідданість, вміння вислухати та підтримати, почуття гумору. Серед відповідей переважають такі: «Студент, насамперед, має бачити творчий підхід й інтерес викладача, його бажання навчити студентів. Інакше не варто вимагати цього від студента», «Завдання викладача – любити свій предмет, професію та зацікавити студентів», «Викладач має викладати цікаво й оригінально», «Впроваджувати щось нове та цікаве», «Створити емоційно сприятливу атмосферу для формування знань». Серед чинників, які призводять до негативних емоцій у процесі навчання, студенти наводять такі: несправедливість, необ'єктивне оцінювання результатів навчання, авторитарний стиль спілкування, відсутність емоційного забарвлення, монотонність викладання, байдужість, нервовість.

Інтерес, ерудиція, прагнення до нового у викладача, його захоплення математикою, процесом учіння створює атмосферу позитивного ставлення студента до процесу фахової підготовки та предмету навчання. Щоб створити сприятливий педагогічний клімат, викладачу, який готує майбутніх учителів, варто шукати ефективні емоційні стимули, які викликають позитивні фахові прагнення у студентів, що вивчають методику навчання математики. Серед них можна назвати такі: робота на занятті у режимі співпраці, співтворчості; методично майстерно побудована проблемна ситуація; нестандартна постановка навчально-методичної задачі або неочікуваний, захопливий вихід із проблемної ситуації; доброзичлива реакція на помилки та хибні уявлення студентів; поміркована емоційність викладання; гумор, посмішка, жарг. На жаль, майбутні вчителі математики часто переконані, що забезпечити збудження інтересу учнів у процесі навчання геометрії можна тільки за допомогою ігрових ситуацій, інтерактивних технологій, якісної наочності або використання комп'ютерних технологій. Важливо, щоб викладач університету вплинув на формування іншого переконання: значні можливості для збудження пізнавального інтересу учнів приховані в геометричних задачах. Формування та розвиток знань та умінь учнів з геометрії значно залежить від майстерності вчителя відібрати, створити та оптимально використати в процесі навчання цілісну систему задач, в якій чітко вбачаються вчителем і навчальні, і розвивальні, і виховні, і прогностично-діагностичні функції. Одна із специфічних особливостей навчання математики полягає в тому, що саме в процесі методично грамотного розв'язування вдало відібраних задач можуть бути створені оптимальні умови для осмислення та сприйняття геометричних знань. З метою формування методичної компетентності майбутніх учителів математики навчати учнів розв'язувати стереометричні задачі на знаходження геометричних величин у випадках із вписаними та описаними призмами, розглядаємо методику розв'язування задач на різні види прямих призм: трикутні (в основі - правильний трикутник, рівнобедрений трикутник або довільний трикутник), чотирикутні (в основі – квадрат, прямокутник, ромб, паралелограм або довільний чотирикутник). Як виявилось, у студентів формується

певний стереотип мислення. Доречним, у цьому відношенні, є розгляд наступної задачі:

У пряму призму вписано кулю, радіус якої дорівнює 4 см. Знайти площу

основи призми, якщо площа її бічної поверхні дорівнює 48 см².

Перше враження - маємо справу із стандартною стереометричною задачею. Ця зовнішня стандартність підштовхує до стандартних кроків. Через кілька хвилин студенти дружно заявили, що слід уточнити умову, бо не вказано вид многокутника основи. А як же знайти площу, якщо ми не знаємо вигляду фігури, площу якої шукаємо? І малюнок виконати не можна, бо не знаємо вид многокутника основи. Студенти впевнено настоювали, що умову слід скоректувати: неможливо знайти площу фігури не маючи про неї ніякої інформації. Задача спровокувала проблемну ситуацію: чи можливо знайти площу опуклого многокутника не знаючи його виду? Чи насправді в цій задачі відсутня будь-яка інформація про основу призми?

Якщо викладач методично гарно скористається цією ситуацією і красиво представить просте, очевидне розв'язання цієї задачі, то хвиля позитивних емоцій студентів гарантована.

За умовою задачі в призму вписана куля, тому основою призми є многокутник в який можна вписати коло, радіус якого за умовою задачі дорівнює 4 см. Таким чином, площу многокутника основи можна шукати за формулою $S = \frac{1}{2}Pr$. Оскільки вписана в призму куля дотикається до обох основ призми, то $H = 2r = 2 \cdot 4 = 8$. За умовою задачі площа бічної поверхні призми дорівнює 48 см², тому $P \cdot H = 48$, $8P = 48$, $P = 6$, де P - периметр многокутника основи. Таким чином, основа даної призми має площу:

$$S = \frac{1}{2} \cdot 6 \cdot 4 = 12 \text{ (см}^2\text{)}.$$

Появу в процесі розв'язування задачі формули $S = \frac{1}{2}Pr$, де P – периметр многокутника, в який можна вписати коло, а r - радіус цього кола, варто супроводжувати обґрунтуванням: $S = S_1 + S_2 + S_3 + \dots + S_n$, де $S_1; S_2; S_3; \dots; S_n$ - площі трикутників, на які розбивається даний многокутник, якщо з'єднати центр вписаного в нього кола з усіма вершинами даного многокутника:

$$S_1 = \frac{1}{2}a \cdot r; \quad S_2 = \frac{1}{2}b \cdot r; \quad S_3 = \frac{1}{2}c \cdot r; \quad \dots$$

$$S = \frac{1}{2} \cdot r \cdot (a+b+c+\dots) = \frac{1}{2}r \cdot P, \text{ де } S\text{- площа даного многокутника, } P\text{- периметр, } r\text{- радіус вписаного в нього кола.}$$

Наявність вказаної задачі в системі задач на заняття дозволила створити сприятливу атмосферу для усвідомлення майбутніми вчителями окремих важливих деталей методики розв'язування геометричних задач. Робота над задачею викликала у студентів яскраві емоції, деяке здивування, стала певним прикладом збудження інтересу в процесі розв'язування стереометричної задачі. На формування певної скарбнички «цікавих задач» налаштовуємо студентів у процесі фахової підготовки. При цьому зазначаємо, що вчитель-майстер процес розв'язування будь-якої геометричної задачі може перетворити у захопливу для учнів пізнавальну картинку. Студенти самі запропонують

вали внести вищевказану задачу у скарбничку геометричних мініатюр, оскільки вона допомагає зруйнувати стереотип : площа фігури? – формула площі залежно від виду фігури або розбиття фігури на інші фігури, площі яких шукаємо за формулами площ. Завдання викладача геометрії або методики навчання математики збудити бажання майбутніх вчителів математики накопичувати скарбничку таких геометричних задач, бачити за зовні звичайними геометричними задачами їхні справжні розвивальні можливості.

Викладач має збуджувати у студентів інтерес до оволодіння фаховими знаннями та уміннями і підтримувати цей інтерес упродовж усього навчання, впливати на мотивацію навчальної діяльності та допомагати майбутнім учителям у визначенні і подоланні власних труднощів у самостійній пізнавальній діяльності. Викладач має забезпечити умови формування методичної компетентності майбутніх учителів математики до навчання учнів геометрії враховуючи різні рівні геометричної і початкової методичної грамотності студентів. Вирішальне значення у підвищенні кваліфікації кожного педагога має його власна система вдосконалення, яка, вважаємо, має містити компоненти дослідницької діяльності та активного методичного розвитку.

У запропонованій нами моделі методичної системи формування методичної компетентності майбутніх учителів математики ми допускаємо, що на формування методичної компетентності майбутніх учителів математики до навчання учнів геометрії можуть також впливати викладачі, які не мають прямого відношення до системи геометрично-методичної підготовки вчителя геометрії. Маємо на увазі альтернативні форми роботи із здібними до методичної діяльності студентами, до яких ми відносимо, наприклад, діяльність педагогічних майстерень. Така форма роботи передбачає наявність серед викладачів професіоналів найвищого гатунку, які мають індивідуальний стиль педагогічної діяльності та усвідомлюють необхідність і можливість передачі власного оригінального досвіду. Для прикладу, така педагогічна майстерня В.А. Ясінського функціонує у ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. В'ячеслав Андрійович – відомий в Україні автор олімпіадних задач з геометрії. Майстерністю конструювання геометричних задач ділиться із здібними до методичної діяльності майбутніми вчителями математики поза навчальним процесом, в рамках діяльності педагогічної майстерні. Студенти ознайомлюються з процесом творення геометричних задач від майстра, авторські задачі якого двічі увійшли в тексти Міжнародних математичних олімпіад школярів, від майстра учні якого отримували золоті медалі на Міжнародних математичних олімпіадах. Без сумніву, студенти, які пройшли майстер-клас В.А. Ясінського, отримали певний досвід роботи із олімпіадною геометричною задачею, мали змогу спостерігати захоплення геометрією справжнього творця геометричних задач, що, на нашу думку, досить важливо для формування методичної компетентності майбутніх учителів математики. Майбутні вчителі математики мали змогу спостерігати один із оригінальних індивідуальних стилів роботи із геометричною задачею.

Результати та їх обговорення. Взагалі, стиль методичної діяльності викладача у процесі методичної підготовки майбутнього вчителя геометрії ми вважаємо одним із важливих аспектів у моделі формування методичної компетентності.

Індивідуальний стиль діяльності – це індивідуальна своєрідна система психологічних засобів, до яких свідомо чи стихійно вдається людина з метою найкращого здійснення певної діяльності [5]. У психолого-педагогічній літературі стилі педагогічної діяльності передусім поділяються на три загальних види: авторитарний, демократичний і ліберальний [8, с.30-34]:

Авторитарний стиль. Студент розглядається лише як об'єкт педагогічного впливу. Викладач одноосібно і однозначно проектує навчальний процес, контролює виконання пропонує ним вимог. Студенти здійснюють навчальну діяльність тільки при провідній ролі викладача, виявляють низьку активність і самооцінку. Головними методами впливу такого викладача є наказ і повчання.

Демократичний стиль. Студент розглядається як рівноправний партнер у спілкуванні, колега в спільній справі формування знань. Викладач заохочує студентів до самостійності та власної точки зору, дбає не лише про формування знань та умінь, але й особистісних якостей студента. Методами впливу є спонукання до дії, порада, прохання.

Ліберальний стиль. Викладач самоусувається від відповідальності за процес і результат навчання. Ініціатива у прийнятті рішень передається студентам, колегам. Організація і контроль діяльності студентів здійснюється без системи. У прийомах педагогічного впливу спостерігається нерішучість, байдужість.

Кожен з цих стилів, виявляючи ставлення до студента, визначає характер відносин викладач-студент: підпорядкування (авторитарний стиль); партнерство (демократичний стиль); відсутність спрямованого впливу (ліберальний стиль). Кожен із стилів педагогічної діяльності проявляється, зокрема, у домінуванні монологічної або діалогічної форми спілкування у процесі навчання і створює різні умови для формування методичної компетентності майбутніх учителів математики до навчання учнів геометрії.

Найбільш повне, розкриті на основі діяльнісного підходу, уявлення про стилі педагогічної діяльності запропоноване А.К. Марковою і А.Я. Ніконовою [8, с. 180-190]. Виділено чотири основних типи індивідуальних стилів характерних сучасному вчителю, які ми спроектуємо на діяльність викладача педагогічного університету у процесі методичної підготовки майбутніх учителів математики до навчання учнів геометрії:

Емоційно-імпровізаційний стиль. Таких викладачів відрізняє переважна орієнтація на процес навчання. Пояснення нового матеріалу викладач буде логічно, цікаво, однак у процесі навчання у нього часто відсутній зворотній зв'язок із студентами. Під час опитування викладач звертається, в основному, до добре підготовлених студентів, опитує їх у швидкому темпі, пропонує нестандартні запитання, але довго не чекає, поки студенти самостійно сформулюють відповідь. Для викладача емоційно - імпровізаційного стилю характерне недостатнє планування навчально-виховного

процесу. Недостатньо представлені закріплення і повторення навчального матеріалу, контроль знань та умінь студентів. Викладачі цього стилю вирізняються використанням великого арсеналу різноманітних методів і прийомів навчання. Для них характерна інтуїтивність, що виражається іноді у невмінні проаналізувати особливості та результативність власної діяльності на занятті.

Емоційно-методичний стиль. Для викладача цього стилю характерні адекватне планування навчально-виховного процесу, висока оперативність. Орієнтуючись як на процес, так і на результати навчання, такий викладач, поетапно відпрацьовує весь навчальний матеріал, уважно стежить за рівнем знань та умінь кожного студента. Використовуючи настільки ж багатий арсенал методичних прийомів, як і викладач емоційно-імпровізаційного стилю, викладач емоційно-методичного стилю намагається активізувати навчально-пізнавальну діяльність студентів не зовнішньою розважальністю, а самим змістом методичної підготовки.

Міркувально-імпровізаційний стиль. Для викладача цього стилю характерні орієнтація на процес і результати навчання. У порівнянні з викладачами емоційних стилів він виявляє меншу винахідливість у підборі методів і прийомів навчання, не завжди здатний забезпечити високий темп роботи на занятті, рідше практикує колективні обговорення. Викладач міркувально-імпровізаційного стилю сам говорить небагато, особливо під час опитування, надаючи перевагу впливу на студентів шляхом підказок і уточнень, даючи можливість майбутнім учителям детально оформити відповідь.

Міркувально-методичний стиль. Орієнтуючись переважно на результати навчання і адекватно плануючи навчально-виховний процес, викладач цього стилю проявляє консерватизм у використанні засобів і способів педагогічної діяльності. Систематичність закріплення, повторення, контролю знань і умінь

студентів поєднується із стандартним набором використовуваних методів навчання, перевагою репродуктивної діяльності студентів. У процесі опитування викладач міркувально-методичного стилю дає кожному студенту багато часу на відповідь, особливу увагу приділяючи слабшим студентам.

Висновки. На нашу думку, щоб ефективно розв'язувати задачі методичної підготовки майбутніх учителів, впливати на рівень сформованості їхньої методичної компетентності, індивідуальний стиль професійної діяльності викладача педагогічного університету повинен мати такі прикметні ознаки:

- здатність швидко і адекватно опановувати нові освітні тенденції, сучасні підходи у професійній освіті;
- інноваційність – постійний пошук та оволодіння новими способами та засобами методичної діяльності;
- прогностичність – передбачення та попередження негативних чинників зниження ефективності професійної діяльності та створення комфортних умов для успішної її реалізації;
- успішність у методичній діяльності, дотримання високих стандартів в ній;
- розвиток власних можливостей і здібностей в професії, готовність до постійного професійного самовдосконалення і саморозвитку, прагнення до усвідомлення і утвердження власної індивідуальності, відчуття задоволення від самореалізації у професії;
- здатність працювати на творчому рівні методичної компетентності;
- готовність збагачувати досвід методичної діяльності власним оригінальним творчим внеском ;
- здатність власною педагогічною діяльністю і ставленням до неї сприяти підвищенню соціального престижу професії вчителя, викладача математики в очах майбутніх учителів;
- успішність у науково-дослідницькій діяльності, активність у публікації власних наукових здобутків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Особистість у фокусі новітніх ідей // Педагогічна газета. –2005. -№1. –С.2
2. Журавська Л.М. Компетенції викладача в управлінні самостійної роботою студентів / Л.М. Журавська // Вісник «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2009. - №3 – с.127 [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VKPI_fpp/2009-3-1/03_Bojchuk.pdf
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология. – Ростов н/Д: Изд-во „Феникс”, 1997.
4. Иванов В., Гурье Л. Проектная культура преподавателя вуза. — //Высшее образование в России. — 1998. — №3. — С. 23-26.
5. Климов Е.А. Индивидуальный стиль деятельности в зависимости от типологических свойств нервной системы. Казань, 1969.
6. Леонтьев А.А. Педагогическое общение. // Педагогика и психология. –1979. -№1. –С.32-38.
7. Лосева Н.М. Самореализация викладача: теоретичний аспект: Монографія. –Донецьк, 2004. –380с.
8. Маркова А.К. Психология труда учителя. М., 1993.
9. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи/ В.Л. Ортинський., 2009 http://pidruchniki.ws/12590605/pedagogika/metodi_formi_organizatsiyi_navchannya_vischiy_shkoli#544
10. Підготовка викладачів вищої школи //Педагогіка та психологія: Збірник наук. праць. –Вип. 21-Х. –2002. –164с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Beh I. A personality within the focus of new ideas // Pedagogical newspaper. - 2005. - № 1. - P.2/
2. Zhuravska L. A teacher's competence in directing the students' independent activity / L. Zhuravska // Visnyk "KPI". Philosophy. Psychology. Pedagogy. - 2009. - № 3 - p. 127 [E-source]. - Mode of access: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VKPI_fpp/2009-3-1/03_Bojchuk.pdf
3. Zimnyaya I. Pedagogical psychology. Rostov n / D: Publishing House "Phenix", 1997 .
4. Ivanov V. Project culture of university teachers / Ivanov V., Gurie L. // Higher Education in Russia. - 1998. - № 3. - P. 23-26.
5. Klimov E. Individual style of activity depending on the typological properties of the nervous system. - Kazan, 1969.
6. Leontiev A. Pedagogical communication. // Pedagogy and Psychology. -1979. - № 1. - P.32 -38.

7. Loseva N. Self-actualization of a teacher: theoretical aspect: Monograph, Donetsk, 2004. – 380 p.
8. Markova A. Psychology of a teacher's work. - M., 1993.
9. Ortinsky V. High school Pedagogy / V. Ortinsky, -2009
[Http://pidruchniki.ws/12590605/pedagogika/metodi_formi_organizationalnaya_navchannya_vischiy_shkoli№544](http://pidruchniki.ws/12590605/pedagogika/metodi_formi_organizationalnaya_navchannya_vischiy_shkoli№544)
10. Training of high school teachers // Pedagogy and psychology: Collection of scientific papers. - Edition 21 - X. - 2002. – 164 p.

Matyash O.I. The teacher as an element of personal component in the methodological system of formation the methodical competence of future teachers of mathematics

Summary. In the article the place and role of professional competence for a university teacher in the methodological system of formation the methodological competence of future teachers of mathematics were identified; different styles of a teacher's methodological work in the process of future teachers' methodological preparation were considered. The creative activity of a teacher, his professional competence and desire to optimize his work are important elements of personal component in the methodological system of formation the methodological competence of future teachers of mathematics, as well as the factors motivating teachers to develop professionally - creative qualities. A student should feel the high methodological level, deep knowledge and a teacher's sincere interest in mathematics, his high intellectual level, creative approach to the organization of students' activity, wide awareness and conviction in a variety of ways and methods to form the pupils' and the students' mathematical competence. Under the conditions of competence approach teachers must change their functions from knowledge translation to intensification the students' self-learning activities, keeping in mind their individual skills, by means of reevaluating the goals, problems, methods and means of professional training and personal development of future teachers. The teacher must simultaneously motivate, support and control the learning activities of students, develop the students' need in independence and encourage its development. The final meaning in improving the skills of each teacher in every pedagogical university has its own system of improvement, that should contain the components of research work and active methodological development. Among the tasks of the teacher of mathematical teaching methods there is a task to excite the desire to accumulate a treasury of methodologically interesting mathematical problems, to see beneath the ordinary mathematical tasks their real developing opportunities.

Keywords: professional competence, a teacher's personality, a future teacher, professional and creative qualities, the style of methodological activity.

Матяш О.И. Преподаватель как составляющая личностного компонента методической системы формирования методической компетентности будущих учителей математики

Аннотация. В статье обосновано место и роль профессиональной компетентности преподавателя университета в методической системе формирования методической компетентности будущих учителей математики; рассмотрены различные стили методической деятельности преподавателя в процессе методической подготовки будущего учителя. Творческая деятельность учителя, его профессиональная компетентность и стремление оптимизации труда являются важными составляющими личностного компонента методической системы формирования методической компетентности будущих учителей математики, факторами мотивации учителя к развитию профессионально - творческих качеств. Студент должен наблюдать высокий методический уровень, глубокие знания и увлеченность математикой преподавателя, его высокий интеллектуальный уровень, творческий подход к организации деятельности студентов, широкую осведомленность и убежденность в разнообразии способов и приемов формирования математической компетентности учащихся и методической компетентности студентов. В условиях компетентного подхода преподаватель должен изменить свои функции по трансляции знаний на активизацию самостоятельной учебной деятельности студентов, с учетом их индивидуальных способностей, путем переосмысления целей, задач, приемов и средств профессиональной подготовки и личностного развития будущего учителя. Преподаватель должен одновременно мотивировать, сопровождать, поддерживать и контролировать учебную деятельность студентов, развивать потребность студентов в самостоятельности и стимулировать ее развитие. Решающее значение в повышении квалификации каждого преподавателя педагогического университета имеет его собственная система совершенствования, которая должна содержать компоненты исследовательской деятельности и активного методического развития. Среди задач преподавателя методики обучения математике возбудить желание будущих учителей математики накапливать копилку методически интересных математических задач, видеть за внешне обычными математическими задачами их настоящие развивающие возможности.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, личность преподавателя, будущий учитель, профессионально-творческие качества, стиль методической деятельности.